

Hogyan nyerhetünk betekintést egy nem beszélő gyermek gondolkodásába?

Hogyan segíthetnek a hétköznapi tárgyak a társas kapcsolatok kiépítésében? És miként válhat a környezet a tanulás igazi támogatójává?

A halmozottan fogyatékos, nem beszélő gyermekek fejlesztésében az egyik legnagyobb kihívás, hogy pontosan megértsük az aktuális képességeiket, és megtaláljuk a közös nyelvet. Az amerikai *Charity Rowland* és *Philip Schweigert* kutatásaira épülő, nemzetközileg elismert szakanyagok – köztük a méltán népszerű *Kommunikációs Mátrix* – pontosan ebben nyújtanak segítséget.

Most két olyan zseniális, gyakorlatias eszközt mutatunk be, amelyek hidat képeznek a szakemberek és a szülők között.

1. KÉZZELFOGHATÓ TANULÁS

Ez a felmérő eszköz a gyermek természetes fejlődésmenetére épít. Kiválóan használható olyan nem beszélő gyermekeknél és fiataloknál, akik szociális készségeikben nem érik el a tipikus 4–5 éves szintet.

A módszer alkalmazásához a tárgyak megfogásához szükséges, alapvető motoros képességek megléte elegendő.

Mi a módszer lényege?

A gyermekek tárgyhasználatából következtethetünk a kognitív (értelmi) képességeikre. Ha megértjük, hogyan nyúl a tárgyakhoz, hogyan használja azokat, a tárgyak kapcsolódási ponttá, „közös nyelvvé” válhatnak, amely segíti a társas készségek fejlődését.

Mit ad ez a módszer a szakembernek?

- **Részletes szempontsört a felméréshez:** 39 konkrét tárgyhasználati készséget ír le 4 fő területre (Tárgyak megszerzése, Praktikus használat, Reprezentációs használat és Szociális használat) bontva.
- **Pontos tervezést:** Segít tisztán látni, hogy egy-egy területen hol tart a gyermek, és vannak-e olyan „vakfoltok”, amelyekre eddig nem fordítottunk kellő figyelmet.
- **Kész eszköztárat:** A tanári segédkönyv mintákat kínál a dokumentációhoz és az értékelés folyamatához.
- **Időhatékonyt:** A felmérés nem bonyolult, nem igényel speciális, drága eszközöket és rengeteg időt.

Mit ad ez a módszer a szülőknek?

- **Érthető visszajelzést:** Végre egy módszer, ami nem száraz teszteredményeket ad, hanem kézzelfogható, objektív módon mutatja meg a gyermek valós fejlődését.
- **Otthoni kapaszkodókat:** Segít megérteni, hogy a mindennapi játékok és tárgyak hogyan válhatnak a fejlődés eszközeivé.

Mit mondanak azok, akik már próbálták?

2. DESIGN TO LEARN – A támogató környezet

A gyermek vizsgálatát tökéletesen kiegészíti egy úgynevezett **környezeti leltár**.

A jelenleg angol nyelven elérhető *Design to Learn* szakanyag nem magát a gyermeket méri fel, hanem azt térképezi fel, hogy a fizikai és szociális környezet az intézményben mennyire támogatja őt a tanulásban.

Miért érdemes megismerni?

- **Szemléletformáló:** 67 szempont mentén vizsgál 8 fő területet (például a tevékenységváltást, a tanuló egyéni kommunikációs rendszerét vagy a tárgyhasználatot).
- **Rugalmas:** Nem kell minden szempontot minden gyermeknél végigvenni; inkább segít tudatosítani a saját pedagógiai „vakfoltjainkat”, és átgondolni a kérdéses területeket.

A módszertan háttéréről

Az amerikai szerzőpáros, *Charity Rowland* és *Philip Schweigert* 1994-től indított kutatásokat elsősorban a kommunikációjukban jelentősen akadályozott, pervazív fejlődésmentű és egyéb fogyatékossgal élő tanulók oktatásának fejlesztésére. Céljuk, hogy a nem beszélő gyermekeknél is láthatóvá tegyék az apró fejlődési lépéseket.

A kutatások eredményeként létrejött *Kézzelfogható tanulás* és *Design to Learn* eszközök így nemcsak elméleti tudást, hanem azonnal alkalmazható, bizonyítottan működő gyakorlati segítséget nyújtanak a mindennapokban.

Hogyan érhetőek el a kiadványok?

A kötetek és a kapcsolódó szakmai segítség elérhető a [Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet \(NSZI\)](#) Fogyatékossgügyi Igazgatóságán keresztül.

Ha szeretné hatékonyabbá tenni a mindennapi fejlesztést, vagy szülőként jobban megértené gyermeke lépéseit, keresse bizalommal szakértőnket:

Kapcsolat és információ: Földesiné Czövek Klára

E-mail: foldesine.czovek.klara@nszi.gov.hu